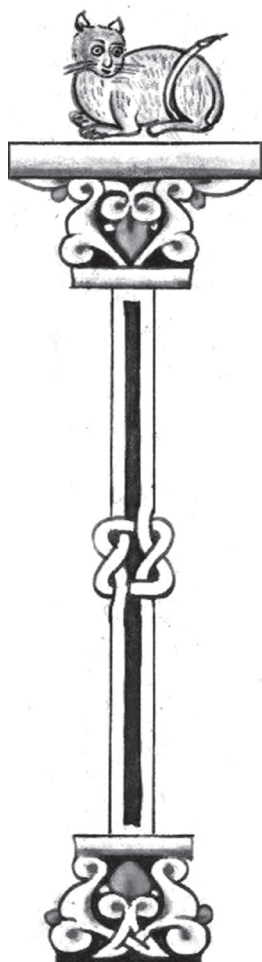

Narine Abgarjan
SZIMON

NARINE ABGARJAN

SZIMON

Fordította
GORETITY JÓZSEF

TYPOTEX

AD VERBUM

Published with the support of the Institute for Literary Translation (Russia).
A könyv a Műfordítási Intézet (Insztitut Perevoda, Oroszország)
támogatásával jelent meg.

Наринэ Абгарян: *Симон*

Издательство АСТ, Москва, 2020.

© Narine Abgaryan, 2020

The publication of the book was negotiated through
Banke, Goumen & Smirnova Literary Agency AB (www.bgs-agency.com).

Hungarian translation © Goretity József, 2023

Hungarian edition © Typotex, Budapest, 2023

Engedély nélkül semmilyen formában nem másolható!

ISBN 978 963 493 259 8

ISSN 2064-2989

Kedves Olvasó!

Köszönjük, hogy kínálatunkból választott olvasnivalót!

Újabb kiadványainkról, akcióinkról a www.typotex.hu

és a facebook.com/typotexkiado oldalakon értesülhet.

TYPOTEX KIADÓ

Alapította Votisky Zsuzsa, 1989

A kiadó az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók
és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.

Felelős kiadó: Németh Kinga

A kötetet gondozta és a borítót tervezte: Kiss Barnabás

Készült a Multiszolg Bt. nyomdájában

Felelős vezető: Kajtor Bálint

Fiarnak

A BÚCSÚZTATÁS

AJINANC MELANYJÁNAK MEGHALT A FÉRJE. NEM MONDHATNI, hogy a halála váratlanul érte az embereket, hiszen Szimon igencsak túl volt már a hetvenen, pontosabban egy hóján nyolcvan volt. De mindannyiukat megrázta a halála – Melanyja férje a társaság lelke, mindenki kedvence volt. Nagy lábón és féktelenül élt, szórta a pénzt, úgy falt, mintha utoljára tenné, úgy ivott, mintha holnaptól száraztörvényt vezetnének be, és a továbbiakban halállal büntetnék az alkoholfogyasztást. Ezért aztán Szimon reggelihez bort fogyasztott (hogy felfrissüljön), ebédhez eperpálinkát (gyomorégés ellen), vacsorához sompálinkát (hogy jól aludjon). Annak ellenére, hogy Berdben* puritán erkölcsök uralkodnak, nem tagadta meg magától a szerelmi kalandokat sem. Önfeledten és végkimerülésig szerette a nőket, pillanatok alatt bűvöletbe esett, féltékenykedett, istenített, és a kapcsolat végéhez közeledve feltétlenül adott valami olcsó, de szép ékszert ajándékba. „Szakítani úgy kell, hogy a nő, ha találkozik veled az utcán, ne köpjön le!” – okította a barátait. Azok meg csak tréfával ütötték el a dolgot, és miközben szerelmi étvágyáról

* Berd – város Örményország tavusi körzetében.

beszéltek, csak dzsantlemannek csúfolták – a „dzsan” (lelkem) szóra utalva.

Fiatal korában Melanyja féltékenykedett, az évek múlásával azonban megtanult fittyet hányni ezekre a kalandokra. Időnként azonban, hogy a férje el ne kanászodjon, színpadias tányér- meg csészetörős jeleneteket rendezett azokkal a csorba edényekkel, amelyeket korábban már kiválogatott, és kidobásra ítélt. Szimon leplezetlen lelkesedéssel figyelte, hogyan rohangál a felesége a házban, miközben a földhöz csapkodja az edényeket.

– Nicsak! – kommentálta az eseményeket, amikor aztán összeseperre a cserepeket. Míg ő takarított, Melanyja a verandán dohányzott, és belehamuzott férje ünneplőcipőjébe. Ezt leszámítva teljes egyetértésben éltek.

Szimon nem sokkal a hetvenkilencedik életévének betöltése előtt halt meg, makkegészségesen és életerősen. Bőségesen megvacsorázott, álmatlanság ellen felhajtott egy kupica sompálinkát, a szokásos időben elaludt, aztán reggel nem tudott felkelni az ágyból. A mentősök gutaütést állapítottak meg nála, de a kórházig már nem jutottak el vele: amikor a kocsi elindult az udvarról, Szimon meghalt. Másnap reggel ki is adták a családjának, gyapjúöltönybe és hófehér ingbe öltöztetve, gondosan megborotválva és megfésülve, hajában mintaszerű választékkal. Ilyen glancba-glédába öltöztetett halottat szégyenkezés nélkül koporsóba lehetett volna tenni és megmutatni a nagyközönségnek, ha nem lett volna tűzpiros, kékes árnyalatba hajló a füle, amely sokat rontott a reprezentatív látványon. A fiatal patológus, megelőzendő a rokonok kérdezősködését, elmagyarázta, hogy a gutaütésben elhunytakkal megesik az ilyesmi.

– És akkor most mit csináljunk? – kérdezte könnyek között Melanyja.

– Temessék el! – vetette oda szárazon a patológus, akinek láthatóan semmi kedve sem volt az érzékenykedéshez.

Melanyja sokáig gondolkodott, hogyan kölcsönözhetne tisztességes kinézetet az elhunytjának. Idősebb menyének javaslatára, hogy kenjék be alapozókrémmel a halott fülét, csak dühösen legyintett: nem hagyom, hogy majmunt* csináljanak a férjemből. A legfiatalabbat, aki azt javasolta, kössék be a fejét kendővel, szégyentelennek nevezte és kitéssékelte. A középsőnek még a száját sem hagyta kinyitni – úgyse mond semmi értelmeset. Végül nem jutott semmire, és földijei tapintatosságában reménykedve úgy döntött, mindent úgy hagy, ahogy van. Rábízta menyéire a halotti torral kapcsolatos teendőket, ő maga fekete és hangsúlyozottan szolid ruhát öltött, majd leült a koporsó fejrésze mellé, azzal az elhatározással, hogy bánatos hallgatásban tölti a következő két napot.

A földijei tapintatosságára vonatkozó reményei azonban nem váltak be. Amikor meglátták a halottat, még az együttérzés szavairól is megfélelmedezve első dolguként afelől érdeklődtek, miért ilyen megbotránkoztatóan kék a halott füle. Melanyja erre kénytelen volt megszakítani a hallgatását, és kimerítő választ adott nekik. A férfiak letaglózottan csettintgettek nyelvükkel, az asszonyok pedig azonnal azzal álltak elő, hogy intézkedni kell.

– Mit lehetne ezen intézni? – sóhajtott fel Melanyja.

– Hát bármit is! – makacskodtak az asszonyok, és ostobábbnál ostobább javaslatokkal árasztották el: útilaput tenni a fülére, jódhálót rajzolni rá, kelt tésztával betapasztani – lehetőleg hideggel, hogy biztos legyen. A férfiak válaszképpen csak az ujjukat forgatták a halántékukon, miközben epésen afelől érdeklődtek, hogyan lehet egyáltalán segíteni azon, akin már semmi sem segít. *A félkegyelmű*-ből származó idézet, mely szerint a szépségnek kell megváltania a világot, és amelyet az irodalom-tanárnő, Ofélia Ambarcujeva vetett fel elővigyázatlanul, a férfitáborból leplezetlen gúnyolódást

* Majmun (fárszi) – majom.

váltott ki, meg azt a nagyon is észszerű következtetést, hogy szépséggel a holtat ugyan föl nem támaszthatják. „Viszont kellemes lesz ránézni!” – tromfolt vissza a női tábor. A helyzet egyre feszültebbé vált, és a halottbúcsúztató ceremóniája civakodásba torkollott. Az esemény gyászszertartás jellegét az újdonsült özvegynek sikerült visszahoznia. Felállt a helyéről, ünnepélyesen a kredenc felé indult, nyikorgatva kinyitotta az ajtaját, kivett belőle egy súlyos levesestálat, és jelentőségteljesen földhöz vágta. A nők, akik egy pillanat alatt ráébredtek, miért is jöttek, békésen jajongani kezdtek, a férfiak pedig kimentek az udvarra rágyújtani. Melanyja a kiváltott hatással elégedetten újra visszaült a koporsó fejrészéhez.

Lassacskán szállingózni kezdtek Szimon passziói is, kikenve-kifenne, mintha húsvéti misére készültek volna. Elsőként Szév-Museganc Szofja érkezett meg, vajszerű kardigánban, petyhüdt nyakában hamis gyöngysorral. Utána Tevoszanc Eliza kukkantott be. Eliza fiai már rég átköltöztek Fresnoba, úgyhogy csupa amerikai holmiban jött: a ruhája, a cipője, még a táskája és a poros rózsaszínű rúzsja is mind külföldi volt, amiről nem is feledkezett meg említést tenni, amint elhelyezkedett az özvegy jobbján. Melanyja elhúzta az orrát, és fintorogni kezdett: Eliza elviselhetetlenül édes parfümtől büzlött. „Aha, túlzásba vittem” – suttogta Eliza büntudatosan, és megnyugtatta az özvegyet, hogy nem kell sokáig elviselnie: a parfüm, minden mástól eltérően, nem amerikai, tehát gyorsan elillan. Megérkezett a távoli Ecsmiadzinból Bocskanc Szuszanna is, és egy pillanat alatt felbőszítette a társaságot irodalmi stílusával, fennhéjázóan felvont, vékonyra szedett szemöldökével és sűrű ráncokba húzott, keskeny ajkával. Úgyhogy rosszindulatúan azonnal emlékezetébe is idézték sánta és írástudatlan anyját meg toprongyos apját. Szuszanna visszarendezte a szemöldökét előírásos helyére, enyhített az ajka szorításán, áttért a helyi dialektusra, és ezzel azonnal ki

is vívta maga iránt a jóindulatot. Utolsóként Özvegy Szilvia érkezett meg, aki sikeresen férjhez adta a lányát Oroszországba. Az októberi meleg ellenére ezüstróka félbundát és türkizkék nemezkalapot viselt. Megállt háttal az ablaknak (hogy a nappali fény ne vetüljön rá „megepreszkedett arcára”, viszont előnyösen kiemelje ruhatára gazdagságát), és átható, jelentőségteljes szüneteket tartva szomorú verset szavalt az elválásról.

A szavalat volt az utolsó csepp a pohárban. Melanyja minden teketória nélkül félrelökte a rókabundás nőt, bement a szobájába, átcserélte a ruháját egy markizett blúzra meg a sudár alakját előnyösen kiemelő hosszú szoknyára, és feltűzte a haját a nagyanyjától maradt teknőcfésűvel. Attól a kísértéstől, hogy a kontyba az antikvár, elefántcsont kötötűt is beletűzze, sajnálkozva elállt. Viszont bepúderezte magát és kirúzsozta a száját – csak nem ülhet ott ezek között a kikent-kifent tyúkók között úgy, mint valami csapzott liba! Mire visszatért, a közönség igencsak megfogyatkozott. Csak a legkitartóbbak maradtak: a rokonok, a férje egykori kollégái, a passziói (mindahányan), meg az öreg, félig vak Katinka, akit, úgy tűnt, szándékosan felejtettek ott a gyerekei.

Éppenséggel ő volt az, aki azt ajánlotta, kenjék be a halott fülét olvasztott kacsaszírral. Mert, azt mondja, kárt nem csinál, haszna viszont éppenséggel lehet. Hiszen Piruz, a kuruzsló igencsak eredményesen használt kacsaszírt nemcsak véraláfutásra meg zúzódásra, hanem törésre is.

– Csak nem temetheted el kék füllel, kislányom! – motyogta Katinka, köténye sarkával törölgetve a könnyeit. Melanyja már éppen ellene akarta vetni, hogy a halottnak édes mindegy, milyen színű a füle, de szeme sarkából elkapta Bocskanc Szuszanna szemöldökének rándulását, és meggondolta magát: nem ad rá alkalmat, hogy kárörvendjen.

– Hozzátok a kacsaszírt! – adta ki az utasítást az özvegy.

– A legfontosabb, hogy tegyetek rá kámforolajos borogatást. Így csinálja a javasasszony is! – látta el őket instrukciókkal Katinka, és közben ügyelt rá, nehogy túl sok legyen a kámfor. Máskülönben, magyarázta, görcsök léphetnek fel.

– De hát őt már görcsök nem fenyegetik! – legyintett rá Melanyja egyik menyé.

– Azt te meg honnan tudod? – fontoskodott az öreg Katinka. – És különben is, ahelyett, hogy a szádat jártatnád, hűtsd le inkább szoba-hőmérsékletűre a kacsaszírt!

– Miért éppen szoba-hőmérsékletűre? – kíváncsiskodott Özvegy Szilvia, miközben egy újsággal legyezgette magát: elviselhetetlenül melege volt a félbundában meg a kalapban, de a javaslatokat, hogy vegye le, egyre-másra visszautasította.

– Hogyhogy miért? – csapkodott a karjával Katinka. – Hogy meg ne égesd vele a halott bőrét!

Szilvia eszelős pillantásokat váltott Melanyja menyével, érthetetlenül motyogott valamit, majd elhallgatott.

Mikorra Katinka gyermekeiben felébredt a lelkiismeret, és végre-valahára mégiscsak eljöttek az anyjukért, Szimon fején már hatalmas, vezeték nélküli fejhallgató díszelgett, amelyet nagy veszedés közepette a legkisebb dédunokájától vettek el. A fejhallgató derekasan rögzítette a kámforolajos borogatást. A helyzet kínossága ellenére a halott nagyon is békésnek, sőt boldognak látszott. A korporsó körül ott ült az özvegye meg az egykori passziói, házi bort kortyolgattak, és vagy a bortól, vagy Szimon siralmas látványától felbuzdulva kitárulkoztak „az élet dolgairól”. Özvegy Szilvia a tarkójára tolva kalapját és feltárva ezzel sorstársai előtt szinte teljes kopaszágát, panaszkodni kezdett ritkuló hajára. Szofja levette hamis gyöngysorát, félrehúzta garbóját, és megmutatta azt az éktelen sebhelyet a nyakán, amely a pajzsmirigyműtété után maradt.

Eliza szomorúan bevallotta, hogy a fiai, akik vállalkozásba akartak fogni, és ehhez hitelt vettek fel, egyik napról a másikra élnek, ezért a ruha, ami rajta van, nem valami tisztességes üzletből, hanem turkálóból, majdhogynem bálabutikból való. Szuszanna hevesen panaszkodott nagyképű, városi anyósára: „A vén banya a falusi származásom miatt vegzál, de ő maga hátizáknak mondja a hátizsákot!”

– Kend be a fülét kacsaszírral, attól mindjárt megjavul – javasolta Melanyja mindenki derűtségére. Időnként valamelyik asszony belesett a fejhallgató alá, és közölte a többiekkel, hogy a kacsaszíros kezelés semmilyen eredményre sem vezetett.

– Talán csak nem arra számítottatok, hogy lesz valami haszna? – érdeklődött minden alkalommal Szofja, és miután elégedetten meghallgatta az ezzel ellentétes érvelést, újratöltötte borral a poharakat.

A M E D Á L

A TENGER ILLATA OLYAN MAKACSUL ÉRZŐDÖTT, HOGY ÖZVEGY Szilvia azzal az érzéssel ébredt, mintha a tenger az ablaka alatt csobogna. Az oldalára fordult, maga alá húzta a lábát, gondosan betakarózott, és így feküdt néhány percig, csukott szemmel, mélyeket lélegezve. A szellőzőablak, amely engedett a jegeces téli szél nyomásának, kinyílt, és beengedte a házba a fagyos szurdok sós leheletét. A légáram természetes, ostoba kutyaként keringett a szobákban, beleverte fejét az ajtófélfákba, beszorult a kerevet meg a karosszékek alá, belegabalyodott a súlyos függönyökbe, huzakodott a díványpárnák rojtjaival. Szilvia elhallgatta a veszkődését, üdvözültlen mosolygott – milyen jó. Mindazonáltal hamarosan felkelt, gondosan becsukta a szellőzőablakot, még mielőtt az a szellőkéstől becsapódhatott és zajt csaphatott volna. Miközben öltözködött, óvatosan belehallgatott a csöndbe. Lábujjhegyen odament a lánya szobájához, fülét az ajtóhoz tapasztotta, majd elégedetten bólintott: alszanak!

Az idő hét felé járt, az éjszaka kelletlenül hátrált, húzta maga után ruhája sötét uszályát, de a nappal sem különösen sietett előbújni, és mindössze annyit tett, hogy lustán eloltogatta az egyébként is

halványan pislákoló csillagokat, meg a horizont szélére tolt a hold sápadt sarlóját. Hűvös és feszült volt a lég, itt is, ott is ímmel-ámmal csicseregni kezdtek a verebek, de azonnal el is csitultak, és velük együtt elhallgattak a házőrző kutyák is, a kakasok pedig, miután háromszor is elkukorékolták reggeli üdvözlőiket, a teljesített kötelesség érzésével pihengettek.

Özvegy Szilviának eszébe jutott gyermekkorából egy kakas, és akaratlanul is elkuncogta magát. Olyan izgága volt az a kakas, hogy kihozta a sodrából az egész környéket. A nagypapa, hogy kicsit nyugtuk legyen tőle, időnként bekente a farka alatt szolidollal. A mit sem sejtő kakas felszállt a léckerítésre, arra készülve, hogy újra felveri a környékbeli portákat diadalmas kukorékolásával, de miután nagy levegőt vett, csúfos kudarcot vallott, mivel a levegő, nem ütközve ellenállásba, akadálytalanul kiáramlott a hátsó nyíláson, úgy-hogy a „kukurikú” már a születése pillanatában elhalt. A kakas tett még néhány sikertelen kísérletet a kukorékolásra, aztán leszállt a kerítésről, és úgy vánszorgott az udvaron, hogy nyakán felborzolta a tollát, és ernyedten lógatta tarka szárnyait. Egész kinézete – lehorgasztott csőre, levert tekintete, bizonytalan járása – mély zavartodottságról és valódi meghökkentségről árulkodott. „Mi van, most már mindig így lesz?” – mintha csak így méltatlankodott volna, miközben alig hallhatóan kotyogott valamit a csőre alatt. Szilvia nem emlékezett már rá, mi lett aztán ezzel a kakassal – talán levágták, talán eladták –, de fölösleges, diadalmas kukorékolása mind a mai napig a fülében csengett.

Özvegy Szilvia elmormolt egy rövid imát a víz fölött, köszönetet mondott Istennek az új napért, majd gondosan megmosakodott. Erre a ceremóniára még a népi hagyományokat mélyen tisztelő és azokat maradéktalanul betartó nagyanyja tanította. Annak idején a nagymama az egész életvitelét ezeknek rendelte alá. Például ha észrevette, hogy a kutya felkapja a fejét és nyugtalanul szimatolja

a levegőt, csöppet sem kételkedett benne, hogy eső készül, és már sietett is összeszedni a száradni kitett ágyneműt. Ha a szeme céltalanul megakadt valami tárgyon, azonnal friss terítőt tett az étkezőasztalra, ellenőrizte, van-e otthon elegendő édesség, és leült kávéit örölni – hiszen senki előtt sem titok, hogy megdermedt pillantása nem várt vendégeket ígért. Az utazóknak mindig tett a holmijuk közé kis batyuban egy maréknyi kertföldet, hogy azok baj nélkül hazaérjenek. Sosem adott át kézből kézbe fokhagymát, mert az károsíthatta az egészségét annak, aki kérte. Estére kelve sohasem takarított, nehogy megzavarja a házi szellemeket – őszintén hitt bennük, és a teácsésze kistányérján feltétlenül hagyott nekik valami finomságot, például tejkaramellát, amelynek papírját okvetlenül megbontotta, de teljesen sosem csomagolta ki, egyrészt megkönnyítendő a szellemek dolgát, ugyanakkor tiszteletben tartva a kívánságukat is: ha meg akarják kóstolni, maguk is boldogulnak tovább.

Szilvia, aki fiatal korában ironikusan viszonyult az idősebb nemzedék szokásaihoz, az idő múlásával maga is hinni kezdett bennük, és időnként azon kapta magát, hogy a nagyanyja nyomán ő is azon igyekszik, hogy szombat délig elvégezzon minden házimunkát, és szabadon hagyja az estét meg a rákövetkező vasárnapot. Vagy emlékezve arra, hogy a nép körében a hétfőt nem találják kedvező napnak a dolgok kezdésére, igyekezett semmit sem tervezni erre a napra. A kert bevetéséhez pedig mindig kedden fogott – erre ez a legalkalmasabb nap.

Özvegy Szilvia lánya, Anna megbékélt anyja szokásaival, a veje azonban nem tűrhette, és időnként élcelődött az anyósán. Egyébként olyan mulatságosan és jóságosan tette, hogy Szilvia nem sértődött meg rá: még fiatal, naiv, nem ismeri az életet. A veje válaszára, hogy harmincéves korára az ember már nagyon is tudhat ezt-azt az életről, Szilvia csak leereszkedően csettintgetett a nyelvével: ezt-azt igen, de nem mindent! Özvegy Szilvia, aki hamar megöszült, és

elveszítette egykori szépségét, nem túl magas életkora – mindössze ötvenkét éve – ellenére önmagát határozottan öregasszonynak tartotta, és finoman, de határozottan visszautasította a hozzá közel állók minden olyan kísérletét, amely az ellenkezőjéről igyekezett őt meggyőzni. Rég várt unokájának megszületése végérvényesen megerősítette azon meggyőződésében, hogy legszebb napjait már maga mögött hagyta. Azonnal határozatlan időre szóló szabadságot vett ki, és örömteli megkönnyebbüléssel cserélte fel a könyvelői elszámolásokat a jótékony nagyszülői gondoskodásra, az első naptól kezdve azzal az önfeláldozással adva át magát az újszülöttnak, amelyre csak olyan emberek képesek, akik egész életükben önzetlen szeretetről álmodoztak, és végül meg is kapták.

Anna, aki nem törődött a voronyezsi orvosok nyomatékos tanácsaival, úgy döntött, hogy Berdben fog szülni. „Csak anyám mellett leszek nyugodt” – vetette el minden érvüket. Férje támogatta a döntését, de a cég, amelynél dolgozott, állandó jelenlétet követelt tőle, úgyhogy csak a szülés idején tudott csatlakozni a családjához. Megvárta, míg kiírják a feleségét és a fiát a kórházból, meggyőződött róla, hogy minden rendben van velük, és már utazott is vissza Oroszországba. Anna azon volt, hogy a nyár elején ő is visszatérjen. Annak perspektívája, hogy hosszú hónapokat tölthet együtt a lányával és újszülött unokájával, Özvegy Szilvia lelkét a megvalósult álmom érzésével töltötte el. „Asztvac-dzsán,* csak ne tartsd túlzottan a boldogságomat” – suttogta félénken, ha magára maradt, miközben az ég felé emelte kezét, és sietve keresztet vetett. Az Istennel mindig szemtől szemben beszélgetett, nem kételkedve benne, hogy így kevesebb bosszúságot okoz neki.

Unokája világra jötté a felismerhetetlenségig megváltoztatta Özvegy Szilviát, ezt a hallgatag és zárkózott asszonyt: hirtelen

* Asztvac-dzsán – Úristen.

kapható lett a társalgásra, és hosszú időt tudott eltölteni telefonbeszélgetésekkel, amelyek során bármilyen eszmecsérét igyekezett újra meg újra a gyermekre terelni. Ő, aki nem volt nagy kedvelője a boltoknak – általában gondosan összeállított bevásárlólistával érkezett, és miután néhány perc alatt összeválogatta a szükséges dolgokat, megkönnyebbülten távozott –, mostanság akár órákat is eltöltött odabent, válogatta a cuki, nyuszis-vízilovacska rugdalózókat, főköttőcskéket és ingecskéket. Egész halom ruhácskát szedett össze, majd egy darabig járt még fel-alá a polcok mentén, egyik holmit kicserélte egy pontosan ugyanolyanra, csak varrás nélkül a hátán, aztán a teljesített kötelesség érzésével fizetett, és hazavitte a legújabb szerzeményeket.

Az érzelmi nyomás alatt Özvegy Szilviának még a hagyományokhoz fűződő viszonya is megváltozott. Ha korábban megengedően kezelte is bizonyos részeit, akkor most épp azokon a pontokon, amelyek az újszülöttet érintették, mániákus, groteszkbe hajlóan kötelező érvénnyel tartotta be őket. A hagyomány szerint például az újszülött matracra alatt kést vagy ollót kell tartani, hogy elijesszük vele a rossz szellemeket. Özvegy Szilvia meghányva-vetve magában, hogy a több nem árthat, a kiságy két ellentétes végébe betette egyiket is, másikat is. Némi gondolkodást követően a kiságy harmadik sarkában elhelyezte még a nagyapja után maradt veszélyes borotvát is, miután egy darab fenőkövel megélezte, majd bepólyálta a pengéjét. Aztán feltúrta kötéshez használt dobozát, és az arzenált kiegészítette egy pár kötőtűvel is. Keresztet formálva belőlük, elhelyezte őket a kiságy még szabadon maradt sarkában, majd a védőeszközöket leterítette egy négyrét hajtott gyapjútakaróval, rárakta a gyermekmatracot, arra lepedőt húzott, és csak ez után lélegzett fel megkönnyebbülten.

A hagyomány azt is javasolta, hogy élete első negyven napján óvjuk az újszülöttet idegenektől, aminek az a magyarázata, hogy

a gyermek ebben a korban különösen ki van téve a szemmel verésnek. A szigorú moratórium bármely vendégre kiterjedt. A portától még ter* Matteoszt is távol tartotta, aki pedig csak azért nézett be, hogy gratuláljon a családnak a gyarapodáshoz, és emlékeztessen rá, hogy a nyolcadik napon illő lenne megkeresztelni a gyermeket. Özvegy Szilvia váltott néhány udvarias mondatot a plébánossal, majd megköszönte a látogatását, és még az előszobába sem engedve be, határozottan kitessékelte a küszöbön túlra.

– Akkor mi lesz a keresztelővel? – érdeklődött búcsúzkodás közben ter Matteosz, miközben poros reverendáját rázogatta a nyár óta megmaradt, aranyló szeplőktől tarkálló kezével.

– Letelik a negyven nap, és akkor majd meglátjuk! – érkezett a kimerítő felelet.

Ter Matteosz még a szemöldökét sem vonta fel, amikor orra előtt tiszteletlenül becsapódott a bejárati ajtó. Széttérpesztett ujjaival végigsimította reménytelenül göndörödő szakállát, majd elindult a lépcső felé, amely a nyitott verandáról az udvarra vezetett, a legfelső lépcsőfokon azonban mégis megtorpant, és miután feledékeny fajankónak titulálta magát, visszafordult. Felöltője zsebéből elővett egy plüssállatot, egy mulatságos, düllelt szemű, csíkos kabátos csa-csit, és már ment is volna vissza a házba, de aztán csak legyintett, körbenézett, és nem találva megfelelőbb helyet, a játékot az ódon pamlag könyöklőjére helyezte. Miután meggyőződött róla, hogy a csacsi biztosan ül ott, a plébános elindult lefelé a jeges lépcsőn, miközben ujjai hegyével a fagyos korlátba kapaszkodott, orra alatt pedig a kedvenc dalát dúdolgatta. Amikor leért az alsó lépcsőfokra, dúdolását lelkesítő „hoppá” kiáltással szakította félbe, leguggolt, és súlyos huppanással az udvarra ugrott, amivel ámulatba ejtette a kerítés szélére telepedett verébcsapatot. A verebek elhallgattak,

* Ter – úr (itt a pap megszólítása, vagyis atya).

rámeredtek, és figyelték, hogyan indul el a kiskapu felé, miközben ujjával a nyakában himbálózó keresztet pengeti. „*Like last summer's rose I'm in love... love, love, love*” – hangzott fel közben öblös, bársonyos basszushangja, amelyet némi késéssel a felocsúdott madársereg csivitelése kísért.

A csacsi nem sokáig ücsörgött a verandán – Szilvia, amikor etetni ment a baromfikat, azonnal észrevette. Kedvesen felsóhajtott, de a csacsit nem vette el. Kiment a tyúkólba, ahonnan üres etetővel, meg hóna alatt egy vérző tarajú tyúkokcskával tért vissza. A napokban botrányos körülmények között vágták le a kakas karmait, hogy ne sértse fel velük a tyúkok oldalát és hátát, most pedig bosszút állt érte az átkozott. Özvegy Szilvia lekezelte tetránnal a sebet, visszavitte a sebesült tyúkot, hümmögve elálldogált a délceg kakas mellett, amely feltelepedett a kakasülő legfelső fokára, majd kitépett a farkából egy hosszú, büszkén álló, aranyos színű tollat – kiokítás-képpen –, majd a kakas elégedetlen rikácsolásától kísérve visszament a házba, miközben az orra alatt ezt mormogta: „Köszönd meg inkább, te júdás, hogy nem gumiztam össze a csőrödöt!”

Gondosan kezet mosott, és visszament a verandára a csacsiért. Kibontotta a csomagolásból, forgatta jobbra-balra, begombolta rajta a bolyhos mellényt, megnyomta a hasát, meghallgatta kedves iázását, és bölintott: ha már a Teremtő nem tett meg operaénekesnek, akkor nincs más tenned, nyomorultnak, mint iázni!

Ter Matteosz volt az egyedüli berdi lakos, aki megkockáztatta, hogy benézzen Özvegy Szilviához. A szomszédok, akik nem merészték megszegni a hagyomány által kiszabott negyvennapos „karantént”, telefonhívásokra és gratuláló képeslapokra szorítkoztak. A telefonhívásokra Szilvia részletes beszámolóval szolgált a gyors súlygyarapodást produkáló gyermek étvágyáról, növekedéséről és egyéb sikereiről, a képeslapokat pedig, miután gyorsan átfutotta őket, gondosan belerakta egy kiürült édes kekszes bádogdobozba,

hogy később, amikor már bőven lesz szabadideje, alaposan elolvasa. Annak a konzervüzemnek igazgatója, amelyiknél negyedszázada könyvelőként dolgozott, küldönc révén lezárt borítékot juttatott el hozzá. Özveggy Szilvia a borítékban gratuláló képeslapot és három ropogós, áttetsző kék csíkos százdolláros bankjegyet talált, rajtuk a száját gondterhelten összecücsörítő Benjamin Franklin képmásával. Az amerikai elnök élesen emlékeztette a dédnagyanyjára, aki már több mint egy évszázada elhunyt. Halála bevonult a családi legendáriumba. Húsvétkor történt, amikor az egész család, beleértve a számtalan unokát és dédunokát, összegyűlt az ünnepi asztalnál. A dédnagymama, aki végtelenül istenfélő és jól nevelt asszony volt – soha senki sem hallott tőle egyetlen illetlen szót sem –, véletlenül az ölébe borította a sótartót, mire jól hallhatóan, hangosan elkáromkodta magát. Aztán szégyenkezve felnevetett, és mindenkit megkért rá, hogy tegyenek úgy, mintha nem hallottak volna semmit, és miközben a rokonok mosolyukat rejtegetve, barátságosan arról gyözködtek, hogy ez így is volt, a szerencsétlen öregasszony csöndben visszaadta lelkét az Úrnak. Halálát követően a dédnagymama kivívta magának nemcsak Berd, hanem az egész környék legszényeslősebb asszonyának dicsőségét, hisz emberemlékezet óta nem tudtak olyan esetről, amikor valaki belehalt volna a szégyenkezésbe. Özveggy Szilvia már nem találkozott a dédnagyanyjával, csak egy régi fényképről ismerte, amelyen pontosan ugyanúgy, mint Franklin elnök, telt arcát félig elfordítva, összecücsörített ajakkal, számonkérően meresztette nagy, kerek, kissé kidülledő szemét az objektívra. A dédnagymama keze egy erőltetetten mosolygó, öt-éves fiúcska vállán nyugodott, aki kis kabátkát, rövidnadrágot és kopott orrú cipőt viselt. A fiúcska bal fülénél apró tincs göndörödött mulatságosan, amelyet az embernek kedve támadt volna az ujjával lesimítani, hogy ne tegye tönkre a gondosan lenyalt összképet. A fiúcskát Ovanesznek hívták, ő volt a dédnagymama legkisebb

unokája és Özvegy Szilvia apja. Szilviát egyébként a dédnagymama tiszteletére nevezték el. Ezt a nevet, amely egyáltalán nem volt jellemző erre a vidékre, még az újszülött dédi anyukája javasolta, aki szótárolva olvasta le a szót egy mentacukorkás doboz oldaláról. És habár a templomban, a keresztelőn illendőbb örmény nevet adtak a kislánynak, mégis ráragadt ez a hangzásra szokatlan, a hegyi patak csobogását és a tavaszi levelek susogását idéző név. Aztán két nemzedékkal később a név átkerült a dédunokához.

Özvegy Szilvia, a bőkezű ajándéktól meghiúsult, betelefonált a konzervüzembe, és azon igyekezve, hogy ne fedje fel izgatottságát, visszafogottan köszönetet mondott. A főnöke megígértette vele, hogy lánya elutazása után visszatér a munkahelyére, majd elköszönt tőle. Szilvia kétszáz dollárt félretett rosszabb időkre, százat pedig beváltott örmény dramra, és mindenféle feltétlenül szükséges dolgokra költötte: kis üvegekre, cumikra, pelenkákra, hintőporokra, valamint olyan élelmiszerekre, amelyeket a szoptató kismamának előírtak. Anna túlzásnak tartotta, hogy az anyja rájuk költötte a pénzét, ő azonban határozottan félbeszakította: nekem ez örömet szerez, kislányom. Szilvia a fennmaradt kétszáz dollárnak biztonságos helyet keresett a házban (a bankokban nem bízott a pénzreformot követően, amely felzabálta az összes megtakarítását), és elrejtette a Csehov-összkiadás ötödik kötetébe. Igaz, mielőtt a könyvet visszatette volna a helyére, a noteszébe bevezetett egy emlékeztető feljegyzést, hogy később ne kelljen feltúrnia az egész könyvszekrényt. A bejegyzés elég érdekfeszítőre, sőt bizonyos mértékig bűnügyi jellegűre sikeredett, amellyel valószínűleg nem minden rejtjelfejtő boldogult volna. „Szilvia dédnagymamát a cseresznyés kertben keresni” – hangzott a bejegyzés.

A „karanténra” vonatkozó szabályt csak a nászék kedvéért szegték meg, akik Idzsevánból kerekedtek fel, hogy meglátogassák az unokájukat. A nászasszony, miután féltékenyen és szolgál-

lelkűen megszemlélte az alvó gyermeket, elégedetten kijelentette, hogy a gyermek az ő apjának kiköpött mása, ezért a tiszteletére Bagdaszarnak kell elkeresztelni. Özvegy Szilvia már éppen ellene akarta vetni, hogy a mai időkben csak kevesen szánják rá magukat, hogy ilyen őskori névvel* illessenek egy gyermeket, de a násza megelőzte. Értetlenkedést kifejező, jellegzetes mozdulatot téve, mutatoujját az ég felé emelve és megforgatva egész özönvizét zúdíttotta rá a feleségével szembeni elégedetlenségének:

– Ennek a gyereknek az orra helyén a tévé távirányítójának egyik gombja van! Miféle Bagdaszar lenne belőle?

– Miért, a Bagdaszar ,nagy orrút’ jelent? – meredt rá a gondolatmenetéből kikölkentett nászasszony.

– Hát persze, eső idején az egész utcanépe apád orra alá gyülekezett!

– Ha már a gyereknek ennyire nincs orra, akkor nem kellene inkább Varazdatnak** keresztelni? A részeges apád tiszteletére?

– Asszony, felfogod te egyáltalán, mit beszélsz? Századszor mondom: nem részeges volt, hanem az eperpálinka tisztelője! És egyáltalán! Nem sajnálsz az unokádat? Miféle Bagdaszar, miféle Varazdat? Modern nevet kell adni a gyereknek. És ami a legfontosabb, hogy jól hangozzék, és törekvő legyen, mint az íjból kilőtt nyílveaszó.

– Törekvő? Akkor nevezzétek el mindjárt Gepárdnak. Minek elaprózni a dolgot? – lépett be a vitába Özvegy Szilvia is, aki sértve érezte magát, hogy az ő véleményét senki sem kérdezte.

A nászék észbe kaptak, és őt is bevonták a tanácskozásba. Végül, némi majdnem vérre menő vitát követően észszerűen abban maradtak, hogy a névválasztás jogát a gyermek szüleire bízzák. Ők pedig

* Bagdaszar – ikertestvérével, Szanaszarral együtt – a szaszuni hősökről szóló örmény eposz egyik szereplője.

** Varazdat 374–378 között örmény király volt.

megígérték, hogy olyan nevet választanak, amelyik mindenkinek meglelégedésére fog szolgálni, és ezzel a ring két sarkába terelték az öregeket. A névválasztással viszont nem siettek, úgyhogy a gyermeknek még kéthetes korában sem volt neve. A hagyomány mind-ebben nem látott semmi kivetnivalót, így aztán Özvegy Szilvia sem nyugtalankodott miatta. Majd kigondolnak valamit, nem tehetnek egyebet. Hiszen az anyakönyvi kivonatot úgyis ki kell állítani.

A legszigorúbb szokás megtiltotta, hogy az újszülöttet az első tíz hétben kivigyék sétálni, megint csak amiatt, hogy ne vonják rá a környezete figyelmét. Csakhogy odakint csodás december eleji idő volt, és bűn lett volna nem engedni, hogy a gyermek beszív-hassa ezt a friss, fagyos levegőt. Özvegy Szilvia meghányta-vetette a dolgot, és megtalálta a kiutat: felvarrt a babakocsira egy apró függönyt, amelyet ő maga fércelt össze egy kis maradék tüllből, és hogy biztosan ne lehessen átlátni rajta, dupla ráncokba szedte. A jártas ember azonnal kitalálja, hogy tilos a függöny mögé beles-ni, a járatlant pedig egyszerűen félre kell lökni onnan! Anna, aki igyekezett nem ellenkezni az anyjával, most óvatosan érdeklődni kezdett, mire ez a nagy óvatosság, amikor az első időkben úgy is ki lehet menni sétálni, hogy el sem hagyják az udvart. Özvegy Szilvia elkapta a tekintetét, hallgatott egy darabig, mélyet sóhajtott, majd lányára emelte hamuszürkében játszó, dióbarna, apró ráncokkal ke-retezett szemét, és lefegyverző őszinteséggel ezt válaszolta: nagyon szeretnék eldicsekedni az unokámmal, kislányom. Anna átölelte, csókot nyomott a halántékára, és elmosolyodott: hát persze, anya, ahogy akarod.

Özvegy Szilvia háza egy keskeny utca végében állt, és hátsó udvara kifutott a Hali-Kar bokros oldalára. Három olyan utca volt, amely lankásan ereszkedett le a hegyoldalra a völgyes aljágig, és mind-egyik egy egyenetlen, kis térről indult el, amelyen hivatali épületek

meredeztek: az önkormányzat, a rendőrség, a bank, az anyakönyvi hivatal, a bíróság és a közjegyző. A három utca, miután rövid szakaszon keringett a vastag falú házak között, különböző irányokba iramodott. Az egyik merészen leereszkedett a domb aljába, a másik kettő viszont felfelé kapaszkodott, és díszes kendőként vette körül a domboldalt, olyanként, amilyennel egykor az ingüket, az arhalukokat övezték a férfiak.

Azt az utcát, amelyik a hegy lábát vette körül, és egy alacsony kőhídban végződött, Alsó utcának hívták. Az utca egy ránézésre ártatlan, de kiszámíthatatlan és esztelen, olvadáskor messze a köves partján túlra kiöntő hegyi patak mentén haladt. Hóolvadás és felhőszakadás idején a folyócska irányíthatatlan zuhataggá változott, amely elmosott minden akadályt az útjából. Éppen ezért az Alsó utca házai a parttól tisztos távolságra épültek és tiszteletlenül hátat fordítottak neki, a jeges áradattól ostromolt magas kerítéssel zárva el magukat.

A kikövezett Kert utca felnyúlt a dombtetőig, ahol egy kis park kapujában végződött; csodálatos kilátás nyílt a környékre: a kőből épült lakóházakra és üveges verandákra, a susabandokra; a kertekre, amelyeknek áttetsző vásznán át felsejlettek az érlelődő, aranyszínben pompázó hurmák és birsek; a hajlott hátú hegyekre, amelyek a nyár folyamán elszoktak a szél átható leheletétől; a távoli tó tükörcserepére, amelyben fakó színben játszott az ég kékje. A Kert utca házai, amelyek lélegzetelállító magasságban álltak, a többieknél hamarabb fogták be ablakaikkal a felkelő nap sugarait, és elsőként értesültek a hirtelen jövő eső közeledtéről is.

Özvegy Szilvia a harmadikban, a Csöndes utcában lakott, amely a domb derekán húzódott, és két részre osztotta. A Csöndes utca mentén levegős, nyitott verandás és tágas kertes házak álltak. Mivel védve voltak a hegyi patak szeszélyeitől és az éles szélétől, megengedhettek maguknak olyan szabadosságot, mint az időálló, mély

pince, a deszkahombár meg az alacsony, satnya léckerítés, amelynek rései közt állandóan kimasíroztak a csipogó kiscsibék, hisztérikus rohamba kergetve ezzel a nyugtalan kotlósokat. A Csöndes utca, amely felkapaszkodott a dombra, majd serényen lefelé igyekezett, mindig láb alatt volt, és beleakaszkodott az ember ruhájába, és hol túlért virágport, hol szúrós bogáncsot, vagy akár a súlytalanságig kiszáradt csalánfüzereket hagyott maga után. Miután megkerülte a portákat, egészen a végében hirtelen jobbra fordult, és alig téve meg néhány métert a kerítésig, Özvegy Szilvia házának ütközött.

Sok évvel ezelőtt Szilvia apja kikövezte ezt a kis teret, és folyami kövekből nem túl bonyolult mintázatot rakott ki: két, világos színű kövekből álló félkört a sötét színű háttéren. A kis Szilvia akkor mindössze ötéves volt, és türelmetlenül várta a délutánt, amikor apja hazaér a munkából. Az apja átöltözött, futtában megebédelt, és vitte őt magával a patakpartra, ahol azzal töltöttek pár órát, hogy nagyobbacska, tenyéryi nagyságú, megfelelő formájú és színű kavicsokat gyűjtöttek. A nagymama átengedte ehhez nekik azt a bádögödrot, amelyikben egyébként mindenféle apró köveket tartott a kerti szerszámok élezéséhez, és Szilvia mind a mai napig akaratlanul is hunyorogni kezdett, ha felidézte azt a csengő koppanást, amelyet az első beledobott kavics az ósdi, szinte teljesen elrozsdásodott edény alján keltett.

Két nyári hónapig tartó gyűjtögetés után az apja végre hozzálátott a kis út kikövezéséhez. A kis Szilvia emlékezete úgy őrizte meg azt a napot, mintha a magasból szemlélte volna. Az apja szerzett valahonnan egy erős hajókötelet, kényelmes hintát fabrikált belőle, és ülőkéjét gondosan libatollpárnával látta el. Szilvia ütközésig, jeges borzongásig, a torkában akadt gombócig hajtotta a hintát, és hogy megfeledkezzen félelméről, szemével hol a zöldbabot fejtő nagymamát kereste ki, hol az anyját, aki édesen illatozó cipókat szedett ki a kemencéből, hol pedig a nagyapját, aki éppen a rózsatöveket

locsolgatta. Már majdnem fél évszázad telt el azóta. Annyi minden történt azóta az életében, ami örökre kiszoríthatna emlékezetéből azt az áthatóan gondtalan napot, Szilvia azonban úgy emlékezett rá, mint a sokszor látott filmre, és gyakran újra át is élte, felelevenítve emlékezetében a legapróbb részleteket is, örvendezve a nemlétből felbukkanó olyan apróságoknak, amelyeket időközben elfeledett: a nagymama hajába tűzött egyszerű fafésűnek, a vállán átvetett sárga konyharuhának, az ezüst kígyóként tekergőző patak-nak, amelyet meg lehetett pillantani, ha az ember olyan magasságba libbent, ahol már a torkában dobogott a szíve...

A kapu fölött egy csodával határos módon életben maradt, e vidéken teljesen ismeretlen fajtájú körtefa magasodott. A nedves rongyba tekert facsemetét az apja hozta egy parányi litván városkából, Dūkštasból, ahonnan majdnem egy hét alatt sikerült hazakeverednie, átszállásokkal. A facsemetét a kert végében ültette el, közvetlenül a kapu mellett, ahol egy nem túl magas, de erős sziklakiszögellés megóvhatta a fát az új, szokatlan klímától, a tél fagyos nedvességétől és a nyár szikkasztó hőségétől. A körtefa hirtelen megnyúlt, de aztán lassított a növekedésén, és miután a koronája két ágra bomlott, terebélyesedni kezdett. Ötödik életévében nagy, súlyos, édes-leveses, sárga gyümölcsöket hozott, amelyeknek nap felé forduló oldala halvány rózsaszínben játszott. Első termését abban az évben hozta, amikor Szilvia megszületett, ezért a háziak úgy tartották, hogy ez az ő fája. A kis Szilvia örömmel gondozta az „ő” körtefáját: felporhanyósította körülötte a talajt, megöntözte, faforgáccsal szórta be – hogy jobban tartsa a nedvességet –, gondosan vizsgálta a szürkés, érdes, ritka szemölcsös törzsét, betegség nyomai után kutatva: egyszer aztán, amikor morzsányi nagyságú foltot fedezett fel rajta, nem nyugodott addig, amíg az apja meg nem tisztogatta és le nem kezelte a sérült helyet rézgáliccal meg oltóviasszal. Tavasszal a litván körtefa olyan lett, mint egy

menyasszony, és halvány krémszínű, sűrű csipkefátyolhoz hasonló virágba borult. A virágok már a levelek előtt kifakadtak, enyhén édeskés illatot árasztottak, és sokáig nem hullottak le. A kis Szilvia szeretett ilyenkor lábujjhegyre állni, óvatosan magához húzott egy ágacskát, lélegzetét visszatartva a selymes virágszirmok közé fúrta az arcát, és igyekezett elkapni könnyed, diszkrét illatukat. Nyár közepén, amikor a telt gyümölcsök lehúzták az ágakat, Szilvia saját kezűleg támasztotta alá őket az erre szolgáló villás karókkal. Az érett gyümölcsöt aztán óvatosan, hogy meg ne sértse finom bőrüket, faládikókba szedte, amelyeket aztán levittek tárolni a nagy pincébe. A nagymama, aki igyekezett a kert minden termését befőzni vagy megszalni, a litván körtével még csak meg sem próbálkozott, mert sajnálta feldolgozni. „Így fogjuk megenni” – mondogatta, miközben elégedett pillantásokat vetett az édes gyümölcstől roskadozó, mézelő méhektől körülrongott körtefára.

Özvegy Szilvia az egykori gyermekkori emlék hatására továbbra is a sajátjának tekintette a litván körtefát, és ha a kert gondozásában szívesen támaszkodott is a szomszédok segítségére, ehhez a fához nem engedett oda senkit, inkább maga végzett el rajta olyan bonyolult feladatot is, mint a metszés. Leendő vejével szinte már a küszöbről közölte: „Ez az én fám.” „Vagyis a kert többi fáját a magaménak tarthatom?” – találta fel magát a vőjelölt, majd zavarba jött, és elvörösödött. Özvegy Szilvia elégedetten fedezte fel a zavarát (szóval, nem veszett ki belőle a lélek), és úgy vélte, a lánya jól választott. Szilvia a humorérzékét, egyenlő arányban a lelkiismeretességgel és az odaadással, minden más tulajdonságnál többre becsülte. Elviselni sem bírta a fősvénységet, de a pazarlást sem tűrhette. Kerülte az irigy embereket, ki nem állhatta a pletykálkodást, egyszerűen elengedte a füle mellett. Szerelemről sohasem beszélt – sem ismerősökkel, sem rokonokkal –, habár senki sem kételkedett benne, hogy a szerelemről többet tudott, mint bárki más ezen a világon.

Reggelire Szilvia zabkását főzött, amelyet kicsit állni hagyott – nemrégiben csodálkozva fedezte fel, hogy a lánya szereti, ha miután a kása kihűlt, a zománcos kislábas aljáról felkaparhatja a kissé odakozmált kérget. Mire benézett hozzájuk a hálóba, Anna már átöltöztette és megszoptatta a felébredt fiúcskát. Szilvia letette az éjjeliszekrényre a tálcát a reggelivel, majd megcsókolta előbb a lányát, aztán negédesen gügyögve az unokáját is.

– Megyek, megsétáltatom a gyereket. Végre rászántam magam – jelentette be, majd ellentétést nem tűrő hangon még ezt is hozzátette: – Te pedig egyél és aludj, hallasz engem?!

Anna nem állt le vitatkozni vele. Még nem távolodott el egészen a terhesség utolsó hónapjától, amikor agyongyötörve a súlyos hasában nyugtalanul forgolódo gyermekétől, kénytelen volt szinte naphosszat ébren lenni. Ezért most kihasználta minden percet, hogy alhasson.

Özvegy Szilvia azon igyekezve, hogy ne csapjon zajt, kitolta a házból a babakocsit, miközben alaposan megszenvedett vele, hogy legördítse az udvarra. Aztán levitte a melegen bebugyolált újszülötet, betakargatta egy steppelt vattatakaróval. Még egyszer ellenőrizte a táska tartalmát, amelybe bepakolt mindent, amire szüksége lehetett. Útnak indult. Gyakorlatlansága okán azonban semmi sem úgy alakult: először is sikerült beleakasztania a babakocsi tetejét a litván körtefa egyik ágába, aztán a kocsi kereke beszorult a kapuba, de a kapuzárnyat nem tudta megtartani, így az hangos dörrenéssel becsapódott, és nagyot csattant a berozsdásodott retesz nyelve is.

– Leszerellek, és a pokolba küldelek! – fenyegette meg Szilvia, kiöntve dühét a kapu reteszére, amelyet attól a naptól kezdve, hogy felszerelték a kapura, egyszer sem használták.

A folyami kövekkel kirakott úton a babakocsi ringatózva gurult, és nedves keréknyomokat hagyott maga után. Özvegy Szilvia,

ahogy jobban megnézte, a nyomokban ismétlődő szívecskéket fedezett fel. Odanyúlt a kebléhez, megtapogatta a szív alakú medált, amelyet sosem vett le magáról. Arra gondolt, hogy az efféle egybeesések ritkán szoktak véletlenek lenni. Belesett a függöny mögé, meggyőződött róla, hogy az unokája alszik, teleshívta levegővel a tüdejét, lassan kifújta, igyekezett lenyugodni, majd miután felbátorította magát a Gagarin-féle „gyerünkkel”, kitolta a babakocsit az utcára. Próbált közel maradni az út széléhez, kerülgette a tócsákat, beleragadt a kocsi kerekeivel a fagyos sárba, miközben megszokásból szidta az önkormányzatot, amely képtelen valamelyest is tisztességes járdákat csináltatni.

Néhány házban már begyújtottak a fatüzelésű kályhákban, és a levegőt sűrű füst- és hajlékmeleg illata hatotta át. Valahol lent a völgyben libák kezdtek gágogni, amire eszeveszett kakaskukorékolás és házórző kutyák ugatása felelt. Özvegy Szilvia lefékezett, kivárta, míg a lusta kutyaugatás udvarról udvarra felfelé haladva a domboldalon el nem hal a dombtetőn, és csak ezt követően folytatta útját. Ebben a dél körüli időszakban kevés járókelő volt az utcán. Szilvia mindegyiküknek köszönt, meghallgatta a jókívánságait, megköszönte, és ment tovább. Az útjába kerülők közül senki sem tett rá kísérletet, hogy bekukkantson a függöny mögé, mégis, emlékezetébe idézve a falubeliek ártatlan, de attól még ugyanúgy idegesítő szokását, hogy mindenbe beleüssék az orrukat, Szilvia továbbra is éber maradt. Az emberekkel mindig is kiegyensúlyozott és tiszteletteljes viszonyt ápolt, az érintkezést azonban igyekezett a semmilyen kötelezettséggel nem járó üdvözlésre és szokványos, egészség iránti érdeklődésre korlátozni. Ha vendégségbe hívták, megköszönte, és szokás szerint udvariasan elhárította. És ő sem hívott meg magához senkit. Szerették és tisztelték, de ha szóba került, behajlított csontos ujjakkal babonásan lekopogták valami

fán, hogy elkerüljék azokat a megpróbáltatásokat, amelyek neki osztályrészül jutottak. A háta mögött gyakran nevezték szegény asszonynak, de mindig hozzátették, hogy hála istennek, most már minden rendben van vele.

Az éjszaka folyamán megfagyott föld déltájban felengedett, és nehezen áthatolható sártengerré változott. A babakocsi zötyögött a kátyúkban, és hol egyik, hol másik kerekével feneklett meg a pocsolás gödrökben. Özveggy Szilviának jó erősen neki kellett feszülnie a fogantyúnak, hogy tovább tudjon haladni. Mire az utca végébe ért, már teljesen kifogyott az erejéből. „El akartál dicsekedni az unokáddal? Na és? Most elégedett vagy?” – motyogta a zihálásán át, miközben dörzsölgette a megerőltetéstől zsibbadó kezét, és átkozta magát, amiért makacsul ragaszkodott hozzá, hogy ilyen alkalmatlan időben is elinduljon sétálni. Szerencsére a gyermek, aki rá sem hederített nagyanyja zsörtölődésére, békésen aludt a meleg takaróba burkolva, és csak a gyapjúkesztyűcskébe bujtatott két kis öklét emelte az égnek. Anna az új módit követve nem engedte, hogy a gyermeket bepólyázzák. Özveggy Szilvia pedig kénytelen-kelletlen, a szokásokat sutba dobva, engedett a lányának. Mert régebben hogy volt? Leterített egy pelenkát, a tetejére egy háromszögletűre hajtogatott másikat, a gyerekre ráadott egy puha flanelingecskét, csomóra kötötte a főkötő szalagjait, amelyeknek végét bedugta az ingecske nyaka alá, elrendezte lába között a gézbetétet, felkötötte rá az alsó pelenkával, a kezét lekötötte a háromszögbe hajtott felsővel, és olyan szorosan bepólyálta a takaróval a gyermeket, hogy csak a pofikája látszott ki. Az így bepólyált gyermek aztán nyugodtabban aludt, mert nem zavarta magát kapálózó karjaival, és – legalábbis a nagymama szerint – arányos lett az alakja, mivel a szoros pólya kiegyengette a testét.